

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ Ρόδου, 28.7.2022, του Νεκταρίου Καλογήρου: Σαν σήμερα, πριν από 78 χρόνια, τρία μεταγωγικά καράβια έπλεαν στα Δωδεκάνησα μεταφέροντας στ' αμπάρια τους ολόκληρη την εβραϊκή κοινότητα της Ρόδου και της Κω. Οι απάνθρωπες συνθήκες μεταφοράς διήρκεσαν 10 ημέρες, όσες χρειάστηκαν για να γίνει ο διάπλους μέχρι τον Πειραιά κι από κει η μεταγωγή στο Χαϊδάρι. Τι σημαίνει «απάνθρωπες συνθήκες»; Σημαίνει ότι 1700 άνθρωποι· νέοι, ηλικιωμένοι, μικρά παιδιά, εγκυμονούσες γυναίκες, ασθενείς και υγιείς να βρίσκονται στριμωγμένοι μέσα στο κήτος τριών πλοίων μεταφοράς «σφάγιων». Σ' όλο το ταξίδι το φαγητό ήταν ελάχιστο, η καθαριότητα ανύπαρκτη, η ζέστη αφόρητη και ο ήχος από τις μηχανές έντονος και διαρκής. Στο θαλάσσιο δρόμο τους βρέθηκαν κι άλλα παραπλέοντα πλοία, ορισμένα συμμαχικών δυνάμεων, μα από κανένα δεν αποτολμήθηκε να γίνει μια εν πλω έρευνα. Γιατί; Είναι κι αυτό ένα από τα αναπάντητα ερωτήματα εκείνης της περιόδου. Οι συνθήκες δεν άλλαξαν στο τρένο από το Χαϊδάρι προς το Άουσβιτς. Ακριβώς τα ίδια χαρακτηριστικά, ίσως με εξαίρεση τον ήχο από τις μηχανές που πια δεν υπήρχε για να σκεπάσει τα κλάματα και τις ωδίνες.

Τις ανείπωτες συνθήκες του ταξιδιού δεν άντεξαν 100 Ροδίτες και Κώοι Εβραίοι. Πέθαναν και οι σοροί τους πετάχτηκαν στα αχανή δάση της Πολωνίας.

Σχεδόν από την πρώτη ημέρα στο Άουσβιτς θανατώθηκαν άλλοι 1200 Ροδίτες και Κώοι Εβραίοι. Ήταν όλοι εκείνοι, εκείνες κι εκείνα που κρίθηκαν ανήμποροι, ανήμπορες κι ανήμπορα να εργαστούν. Η κρίση έγινε με συνοπτική διαδικασία. Τα πρόσωπα έμπαιναν στο «δωμάτιο κρίσης» κι εκεί ένας Ναζί αποφάσιζε... «εσύ δεξιά, εσύ αριστερά, εσύ... δεξιά, αριστερά, αριστερά, αριστερά, δεξιά...». Αυτό συνεχίστηκε όλη μέρα, μέχρις ότου όσοι, όσες κι όσα πέρασαν την αριστερή πόρτα, αμέσως οδηγήθηκαν τους θαλάμους αερίων κι από κει στα κρεματόρια.

Όλα αυτά έγιναν τις πρώτες ημέρες του Αυγούστου και η ζωή στα κολαστήρια ή «στρατόπεδα εργασίας» όπως τα ονόμαζαν οι Ναζί μόλις άρχιζε. Ο συγγραφέας Ηλίας Βενέζης, στο βιβλίο του «Νούμερο 31328» περιγράφει τα όσα έζησε σ' ένα από τα «τάγματα εργασίας» που υπέμεινε ο ίδιος και οι υπόλοιποι συλληφθέντες Έλληνες της Σμύρνης στην καταστροφή του 1922:

«[...]Από καιρό σε καιρό, σε αραιά διαστήματα, γινόταν σιωπή. Ύστερα ακουγόταν ένα μουγκριχτό σε μιαν άκρη – κάποιος σύντροφός μας. Κι όσο προχωρούσε η νύχτα, αυτές οι βαριές υπόκωφες κραυγές ολοένα πολλαπλασιάζονταν. Τα μισόγυμνα κορμιά, όσα δεν ήταν δουλεμένα στην τραχιά ζωή, σπαράζαν. Όσο περπατάς δεν καταλαβαίνεις τίποτα απ'

το ύπουλο έργο που γίνεται κάτω απ' το πετσί, μες στα νεύρα. Μα μόλις καθίσεις είναι αδύνατο πια να σαλέψεις χωρίς να δαγκάνεις, να βγει αίμα απ' τον πόνο [...]» .

«[...]Κοντεύαμε σ' ένα ρέμα. Ακούμε μian εξαντλημένη γυναικεία φωνή που καλούσε. Κοιταχτήκαμε μες στα μάτια. Μας τράβηξαν προς τη φωνή. Σε λίγο τη βρήκαμε. Ήταν μια Χριστιανή. Τα φουστάνια της ήταν κομμένα, πεταμένα δίπλα, απ' τη μέση και κάτω, σχεδόν γυμνή. Οι δύο γυναίκες που είχαμε μαζί μας τρέξαν κοντά της, μα οι στρατιώτες τις μπόδισαν. Στέκαμε κάμποσα μέτρα αλάργα, και κοιτάζαμε. Ο αρχηγός του αποσπάσματος τη ρώτησε να μάθει. Ήταν σε μια προηγούμενη αποστολή. Αυτή ήταν ετοιμόγεννη, απόβαλε, την παράτησαν εκεί να τυραγνιστεί ώσπου να πεθάνει. Πάνου στα χαμόκλαδα, πηχτά κομμάτια αίμα γυάλιζαν στον ήλιο σα γιούσουρο. Ο λοχίας έφτυσε με αηδία. Η γυναίκα τραβούσε ένα στρατιώτη απ' το παντελόνι, να τη σκοτώσει. Αυτός γύρευε διαταγή. Του είπαν να μην την πειράξει. Έτσι την αφήσαμε ζωντανή και προχωρήσαμε [...]».

Η παράθεση των δύο αποσπασμάτων του Βενέζη δεν έγινε με σκοπό τη σύγκριση του ανθρώπινου πόνου. Κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, αν όχι άστοχο. Απεναντίας, διαβάζοντας την περιγραφή του αρχιπελαγίτη, παλιού μας γείτονα, μπορούμε να αντιληφθούμε το μέγεθος της φρικαλεότητας για το οποίο, διαχρονικά, είναι ικανός ένας άνθρωπος. Πλήθος τέτοιου είδους κειμένων έχουν γραφτεί για το Ολοκαύτωμα, τα Τάγματα Εργασίας (Αμελέ Ταμπουρού), τα ρωσικά Γκούλαγκ, για τις φρικαλεότητες που έκαναν και οι ίδιοι οι Έλληνες όταν βρέθηκαν μέσα σ' αυτό το πλαίσιο που με τον τρόπο του διευκολύνει τις φρικαλεότητες. Ίσως, αντίστοιχες να συμβαίνουν αυτή ακριβώς τη στιγμή, σε κάποια Ουκρανική επαρχία ή οπουδήποτε αλλού στον κόσμο, και θα είναι ο ιστορικός του μέλλοντος εκείνος που θα φωτίσει τους βασανισμούς.

Η ιστορική μνήμη είναι αδυσώπητη κι έστω κι αν αρκετές φορές σκόπιμα παραχαράσσεται. Έστω κι αν αφήνει αναπάντητα ερωτήματα, όπως: Γιατί, οι περιουσίες των εκτοπισμένων Εβραίων πέρασαν σε χέρια μη συγγενών τους και γιατί ο σφετερισμός αυτός, μεταπολεμικά νομιμοποιήθηκε από τα κράτη;

Αν γράφονται σήμερα αυτές οι λέξεις, είναι για να αποδοθεί τιμή στη μνήμη των ανθρώπων που βασανίστηκαν μέχρι θανάτου στα στρατόπεδα εργασίας, αλλά και για τα εγκλήματα κατά της περιουσίας τους όπως αυτά συντελέστηκαν στα μετέπειτα χρόνια. Γράφονται ώστε να δώσουμε πρώτα στους εαυτούς μας και ακολούθως στις οικογένειές μας την αφορμή για την αναζήτηση της πραγματικής γνώσης των γεγονότων. Το οφείλουμε στα παιδιά μας, στην κοινωνία, στους φίλους μας, στην πόλη που μας θρέφει, στην ιστορία που δεν θέλει να επαναλαμβάνεται. Οφείλουμε να μην περιμένουμε από τους άλλους, αλλά μέσα από την προσωπική μας έρευνα να εκφράσουμε στους νεκρούς μας μια όχι

προσχηματική, μα μια έντιμη λύπη.

Πηγή: [ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ, 28.7.2022](#)